

Nastal je zopet isti dvom, kakor leta 1921.: ali se smatra dodeljena služba potom razpisa dobljena na lastno prošnjo ali ne?

Po preudarku zadeve bi gornja odločba finančnega ministrstva morala veljati tudi za sedanjí spor in je brez vsakega dvoma, da čl. 71. čin. zakona ne misli v al. 3. premeščanja po razpisu kot premeščanje na svojo prošnjo. Prepričani smo, da bi finančni minister, ki je po čl. 251. čin. zak. izvrševalec in tolmač čin. zakona razsodil sedaj zadevo prav tako, kakor jo je leta 1921., saj je v bistvu ista.

Uredba D. R. Br. 96.000/20 je še vedno v veljavi in je tudi čl. 71. čin. zakona ne ukinja. Čl. 71. čin. zak. predvideva selitvene stroške za nameščenja ob službeni potrebi in tu pride povrnitev selitvenih stroškov po čl. 33. a) in c) uredbe v poštev. Res je, da ne omenja čl. 71. selitve po razpisu, t. j. točko b) uredbe, a upoštevati je treba, da čin. zakon sploh ne govori nikjer o popolnjevanju službenih mest po razpisu, ampak da za posamezne resore samo to možnost po čl. 61. čin. zakona.

V al. 3. čl. 71. čin. zakona pa so predvideni slučaj, ki jih navaja čl. 34. uredbe, torej tudi premeštev na lastno prošnjo, kakor je mišljena tam in kakor jo je tolmačilo ministrstvo financ z odlokom, ki ga navajamo na čelu.

Pa pogledimo v prakso:

Gibanje učiteljske omladine.

—**uč 10. sestanek učiteljskega naraščaja v Mariboru** je otvorila tovarišica Danica Štrekelj. Po pozdravu je dala besedo predavatelju g. upravitelju Pučeliku iz Krčevine. »O disciplini v šoli vam bom govoril, kakšna naj je in kako jo dosežemo. Ne bom govoril iz knjig, ampak iz lastne prakse.« Tako je začel g. predavatelj in po vodilnem stavku: Ljubši mi je značajan analfabet nego neznačajan omikanec, prešel k snovi sami. Ne da se ločiti, ali disciplina podpira pouk ali pouk podpira disciplino, dejstvo pa je, da pri vzgojnem pouku vlada vzorna disciplina, ki blagodejno vpliva na razvoj značajev. Foerster pravi v svoji knjigi: »Schule und Charakter«, da je prostovoljna, neprisiljena disciplina najboljša merilo za učitelja. Učitelja spoznaš po tem, kako hodijo učenci iz šole. Toda ta stavek je treba prav razumeti. Vzglede: Učenci strumno korakajo iz šole, učitelj morda celo udarja takt z dlani in šteje ena dve. Ne daj, da bi kdo trenil, gorje bi mu bilo. Vse tiho, svečano, prav po vojaško vse do oglja šolskega poslopja. Ali potem za ogrom: kakor da bi izpuštil zlojede. Vse jim je na poti, ob vse se obregnejo, še svojemu učitelju ne prizane-sejo, morda celo osle kažejo za njim. Ali drugi slučaj. Vrata učilnice se odpro in kakor hudournik se vsujejo otroci iz šole. Kriče in drve, da se jim vse umika. In tretji slučaj: Učenci gredo iz šole — ne govore, a vendar ni onega absolutnega miru, nič vojaškega ni; na vratih pozdravijo, se živahno, a ne prekrivajo razhajajo — ta ali oni še pristopi k učitelju, ga vpraša še nekega pojasnila in z zadovoljnim obrazom odide. — In kako naj postopamo, da zavlada v razredu neprisiljena disciplina. Otrok nam sam kaže, kako. Predvsem hoče biti otrok zaposlen. Spoznavaj otroka, da veš kaj želi, kaj hoče, kakšen je, pa se usmeri po njem. Ne zahtevaj od njega, kar ni v skladu z njegovim jazom. Morda sede otroci kakor pribiti, ker si se razvpil nad njimi in jim zapretel z vsemi šolskimi šibami, ali kaj vpre v njihovih glavah, ko tako mirno sede? Bojazljivi se boje vojaško strogega učitelja, nekateri se potuhnejo in se mu hlinijo, drugi ga sovražijo. Umetnost je pridobiti si otroke. Predpogoj je, spoznati jih po značaju, vrednosti in znanju. Na tem je graditi, zmognosti je treba razvijati — reševati je treba človeka. Hvaležnost ne bode izostala; toda te ne bodete našli pri onih dobrih, izvrstnih miljenicah, našli jo boste temveč pri onih revčkah, s katerimi ste se potrudili, ki ste jih rešili, vzgajali v ljudi, in zopet je g. predavatelj navedel vzglede iz svoje prakse, preznačilni so, da bi jih izpušili: 1. Janezek, pohabljenček, se je priselil od drugod in vstopil v šolo. S knjigami pod pazduho in s klobučkom v roki prikrilja prvič neobglenček v razred. Stopi k obešalu, steguje se in poskakuje, da bi klobuk obesil na klin, ki pa je bil previ-soko. Knjige so mu padle na tla. Součenci so se smejali, krohotali in norčevali. Učitelj je bil v razredu, stopi k Janezku,

Novincu, ki vloži prošnjo za kako službeno mesto, se povrnejo selitveni stroški, ker se to nameščenje smatra za državno potrebo in se ne smatra to nameščenje izvršeno na lastno prošnjo.

Razpisujejo se le službena mesta, ki se morajo zaradi službene potrebe, in iz državnih interesov popolniti in oddati stalno. Razpiše službo država in z razpisom pozove kompetente, da vložijo prošnjo. Torej se nikakor ne more smatrati, da se ti uslužbenci premeste po svoji prošnji, kakor je to tolmačilo tudi finančno ministrstvo z gornjim odlokom.

V drugih resorih se popolnjujejo službena mesta brez razpisa, z odlokom in dobe premeščeni uslužbenci povrne-ne selitvene stroške; tako bi ravno učiteljski stan ostal brez povrnitve selitvenih stroškov, če se bo tolmačil čl. 71. čin. zakona tako, kakor se izjava v zadnjem času. Posledica tega postane lahko, da se učitelstvo sploh ne bo javljalo za razpisana mesta in da se učitelj, ki mu po vsej kvalifikaciji kako mesto pripade ter bi bilo v interesu službe, da ga dobi, ne more javiti za to mesto.

Na lastno prošnjo je vsekakor mišljeno premeščanje, kjer se zamenja služba ali če se z osebnno prošnjo povzroči premeščanje v kak določen kraj, brez razpisa.

Brez tožnika — ni sodnika in brez rekurza ne bo odločbe in bomo zaman čakali na jasnost v tem oziru!

mu pobere knjige, obesi klobuček na klin in ga pelje na prostor, oblubi mu, da bo niže zabil žebelj v zid, da bo lahko obešal klobuk. Učencem ni rekel nič, niti pogledal jih ni. Drugi dan ni bilo treba žeblja. Učenci so se potegovali, kdo bo Janezku pomagal, postal je njihov ljubljene-c. 2. Peterček je bil sila nemiren deč-ko. Venomer in neprestano ga je bilo treba karati — postavljati iz klopi v kot — pa v klop in zopet v kot. Pa ga vpraša učitelj: Peter, kaj pa ti je, zakaj nisi miren? In Peter se odreže: Če sem pa tako zdrav. Ker je bil priden učenec, se je brez škode za napredek smel vsak lep dan nekaj časa prekucavati na dvorišču. V razredu je bil miren. 3. Na deželi so nekateri učenci radi poljskega dela oproščeni čez poletje. Ko se vrnejo v šolo, so seveda mnogo pozabili, a se marsičesa zlasti slabega naučili od fantov na vaši. Tak učenec je bil Lovrenc. Ker je bil velik, a je malo znal, so ga součenci dražili. Bil je hud in jih odganjal, nekega dne pa je v razredu potegnil nož iz žepa, ga odprl, se obrnil proti součencem, ki so ga dražili in jim zapretil: Krucifiks! zdaj pa udarim. Učitelj je bil v šoli. Pregleda položaj, zavpije: fantje, nevarnost preti, bežite! zavija rokave, stopi k Lovrencu in reče: Zdej se pa dajmo! Lovrencu omahne roka, se zgrudi v klop in se spusti v jok. Ko se je razjokal, ga pokliče učitelj k sebi, se prijateljsko razgovori z njim in mu vrne nož. — Lovrenc je danes ugleden vaščan, ni od tedaj nikdar več prijel za nož — in pravi, da zato ne, ker ni bil tedaj kaznovan. — In gospod predavatelj je govoril nato o kazni, ne kaznuje nikdar, da človeka osramotiš, ne rabi psovka, ne dajaj imen, ki se lahko primejo človeka in se ga na njegovo žalost in jezo drže morda vse življenje. Govoril je dalje o učiteljevem prvem vstopu v šolo. Vsa vas govori o njem, vse je radovedno, vse čaka. Razgovori se z otroci, vprašui po stvarih iz njihove okolice, da bodo vsi znali odgovoriti. Otvarjaj debato, da zavlada živahnost — da porečejo doma, vsi smo govorili, vsi smo znali. Spoznaj, čigavi so in odkod, marsikaj boš lahko opravičil, češar ne more, kdor ne pozna razmer svojih otrok. — Bodi oprezen z domačimi nalogami, ne dajaj jih, ako jih ne misliš popravljati — in ne dajaj jih med tednom otrokom, ki veš, da jih ne morejo izvršiti: naj bodo proste, kdor hoče. Ne uči za nadzornika in ne boj se ga. Hospitiraj pri starejših tovariših in starejši pri mlajših, drug od drugega se učimo. Ne pričenjaj nikdar šolskega leta s čitanjem šolskega reda: Prepovedano je, dovoljeno je. — Šolski red se naj razvije sam po sebi med šolskim letom ob razumnem sodelovanju vseh učencev. Bodi v stalnem stiku z voditelji. Izobrazuj se vedno. Bodi pasiven, kjer govore izkušenejši in izobraženejši in govori, kadar se zave-daš, da stvar razumeš. Ne se vrezati, madež ostane. Glej na svojo zunanost, ne živi iz rok v usta, misli in pripravljaj se za več dni naprej — in pripravljaj se sam, ne pobiraj le iz knjig in ne prepisu-j. Zavedaj se, da vzgojuješ nežno dete — zavedaj se, da si človek z napakami in pogreški. — Zanimanje za to preda-

vanje je bilo veliko. Hvaležni smo gosp. upravitelju Pučeliku, da se je med nami mudil skoraj dve uri, posebno pa se mu zahvaljujemo za njegova lepa, očetovska navodila. — Potočnik-Černelč.

Kulturno gibanje.

—**ko Ped. did. krožek v Mariboru** je imel konec februarja svoj redni občni zbor v risalnici meščanske šole v Krekovi ulici. Predsednik krožka, g. sreški šolski nadzornik M. Senkovič pozdravi navzoče člane ter naglašja velevažen pomen krožka. Razvija se ta prav polno. — Štel je v preteklem letu 175 članov. Ko se je s politično oblastjo delila tudi šolska oblast, se je takoj, čim se je nastanil v Mariboru, javil kot član našega krožka prosvetni referent mari-borske oblasti, g. dr. L. Poljanec.

Izčrpa poročila o delovanju krožka so podali blagajnik, knjižničar in tajnica. Z veseljem smo pozdravili poročilo blagajnika, da je ministrstvo prosvete poklonilo krožku 10.000 Din podpore. S to vsoto bo mogoče nabaviti več novih metodčnih knjig. — Največjo zaslugo za to pridobitev ima pač referent v prosvetnem ministrstvu v Beogradu, g. P. Flerč. Krožek mu izreka za njegovo intervencijo na tem mestu iskreno zahvalo.

Ko se je pred nekaj leti ustanovil Ped. did. krožek, si je postavil za cilj, iskati virov in pota moderne vzgoje in pouka, ki jih zahtevata duh časa. Šola ne bodi le mesto, kamor pohaja otrok zato, da si nabira le znanje, ne bodi le kraj, kjer se uči zunanega vedenja, prostor, kjer si pridobi le praktičnosti za življenje, temveč kraj, kjer se otrok vzgaja, in sicer vzgaja s poukom, trdijo vsi novodobni pedagogi. Ko pa vzgajamo s poukom, je treba ta pouk pre-ustrojiti, reformirati. V tem smislu so se vršila tudi predavanja. Razmotrivalo se je o samodelavnosti učencev pri raznih predmetih. Takih predavanj smo imeli šest v osmih večerih, in sicer so predavali: g. prof. Družovič: Delovni princip v petju; tov. Hergouth: Delovni princip v prirodoznanju; tov. Permetova: Delovni princip v prirodoznanju; prof. Gvajc: Ri-sanje v osnovni šoli in samodelavnost učencev. Predavanje je bilo jako obsežno in se je vršilo v treh večerih. Prof. Žagar: Ornamentika, bistvo umetniške vzgoje; tov. Šumiljak: Jezik našega otroka.

Vsakega pol leta nam je podal tov. Osterc pregledne eksperimente iz revij, koje poseča krožek. Isti so se redno vsak mesec pošiljali tudi »Popotniku«.

Volitve: Ker ima sreški šolski nadzornik in dosednji predsednik mnogo dela in skrbi v svojem poklicu, se je za-hvalil za predsedniško mesto in za isto predlagal prvotnega predsednika krož-ka, prof. Šiliha, ki se je po dokončanih študijah v Zagrebu in na Dunaju zopet vrnil v Maribor. Odbor se je torej konstituiral sledeče: predsednik prof. G. Šilih; namestnik Ivan Tomažič, sreški šolski nadzornik; tajnica Herma Bračiče-va; blagajnik Anton Osterc; knjižničar Franc Haberman; odborniki: M. Senko-vič, Olga Permetova.

Po končanih volitvah je nastopil novi predsednik svoje mesto. Določile so se smernice pedagoškega dela v bodočem letu.

Toi potrebno pedagoško društvo se priporoča vsemu učitelstvu. Bodi nam naš pedagoški krožek ognjišče, okoli katerega se zbirajmo vsi, ki se ču-timo pravi prosvetni delavci, pravi delavci na polju vzgoje in pouka.

Splošne vesti.

—**»Narodna Prosveta« v zameno za »Učit. Tovariša«.** Po svoječasnem dogovoru se je pošiljalo 50 izvodov »Narodne Prosvete« našemu poverjeništvu, ki jih je potem razpošiljalo iz Ljubljane na naša okrajna društva. Nasprotno se je pošiljalo iz uprave listov UJU 50 izvodov »Učit. Tovariša« v Srbijo na naslove, ki nam jih je označila centrala UJU v Beogradu. — Po sklepu izvršilnega odbora UJU v Beogradu pa se je ustavilo nadaljnjo pošiljanje »Narodne Prosvete« v zameno, češ, da hočejo s tem doseči redno naročanje in plačevanje lista posameznikov. Zato naj upošte-vajo ustavitelj lista »Narodne Prosvete« tako naši dosednji prejemniki tega li-sta kakor tudi oni naši tova-riši v Srbiji, ki so doslej do-bivali brezplačne izvode »Učiteljskega Tovariša« in smo jim tako primorani za bodoče list ustaviti. — »Na-

rodne Prosvete« ostane za naprej samo 10 brezplačnih izvodov, ki se bodo pošiljali stalnim dopisnikom »Učiteljskega Tovariša«. Okrajnim učiteljskim društvom pa priporočamo, da naročajo »Narodno Prosveto« direktno pri admini-straciji v Beogradu, Učiteljski dom.

—**Zaradi izvrševanja ministrske odredbe naj bi prišel učitelj v disciplinarno preiskavo.** Izvršujoč naredbo minist-rstva prosvete z dne 12. novembra 1924 O. N. Br. 37.660 in odlok okrajnega šol-skega sveta z dne 14. januarja 1925, št. 70., v katerem okrajni šolski svet izrec-no povdarja, da so v naredbi ministrstva prosvete mišljena orlovška društva, sem naročil razrednikom, da povedo v svo-jem razredu to naredbo učencem in jih opozorijo na vse posledice, ako bi še nadalje bili pri orlovskem društvu. Pri domači učiteljski konferenci je bil o vsem tem obveščen tudi tukajšnji gosp. župnik kot katehet in je celo povdarjal, da je dolžnost šolskega upravitelja, da zadosti vsem zapovedim višje oblasti. Po preteku nekaj tednov pa se je mo-ž premislil ter je poslal z 20 podpisih pri-tožbo na okrajni šolski svet proti temu postopanju šolskega upravitelja. V tej pritožbi se prav jezuitsko sklicuje na § 2. J. O. Z. in končno sledeče zahteva: »Če je šol. vodstvo kljub § 2. pravil J. O. Z. uporabilo navedeno proti naši šolski mladini, ki hodijo v orlovsko društvo, je s tem očitveno prekršilo meje svoje službe. Predlagamo, da okrajni šolski svet preskrbi, da viniško šolsko upravi-teljstvo to postopanje opusti in da se v bodoče ne bo več kaj takega zgodilo; proti šolskemu upraviteljstvu pa naj okrajni šolski svet uvede potrebno urad-no postopanje.« Komentar si vsak na-pravi sam.

—**Pravkar smo prejeli oficijalno ob-vestilo o premeštitvi tov. Lešnika.** S to premeštitvijo se bomo v prihodnji šte-vilki še obširneje bavili.

—**»Narodna Prosveta«** prinaša v 19. številki na uvodnem mestu naš članek iz predzadnje številke »Učit. Tov.« »Trnjeva pot slovenskega učiteljstva na Koroškem« v srbohrvaščini.

—**Razpust »Saveza Hrvatskih Učit. Društev«.** Minister Prosvete je z odlo-kom O. N. Br. 13.301, od 11. marca 1925 ukinil SHUD na osnovi zakona o zaščiti države.

—**Poljsko odlikovanje ministru Pri-bičeviću.** Poljski poslanik Okonski je iz-ročil najvišji poljski red »Polonia Resti-tuta« z lento, ministru prosvete g. Pri-bičeviću, ki mu ga je podelil predsednik poljske republike.

—**V odgovor.** (Dopisniku dopisa »Iz hribov«.) Načrtov izvenšolskega dela ni ne za hribe ne za doline! Taki recepti ne eksistirajo. Kdor ima res najboljšo vo-ljo in veselje do dela, si ga bo sam izde-lal, ko spozna razmere in zapazi najbolj zija-joče vrzeli svojega kraja. Napačna je tudi domneva, da se vse delo izraža v takozvanih »veselicah«. Je tudi tako de-lo, ki o njem širša javnost nikoli ne izve, to je tisto podrobno kulturno-izobraže-valno delo, ki pripelje do istega cilja kot ono glavno, ropotajoče, o katerem go-vore cele kolone našega časopisja. Cilj je le eden: pritegniti mladino nase, jo braniti pred slabimi vplivi, biti z njo v neprestanem stiku, dokler ne doraste v novo generacijo, za katero vsi čutimo, da mora priti, zaradi nas in zaradi skup-nih, bodisi družabnih in državnih intere-sov. Ti stiki so povsod izvedljivi! Pov-sod je velik odstotek šoloobiskujočih otrok, ki bi radi po šoli enkrat na teden poslušali pravljice, ali ki bi se udeležo-vali vaj mladinskega zbora, ali ki bi se priključili izletu v dolino, kjer bi šola v dolini uprizorila kako mladinsko igro itd. In če pridobimo za svoje delo le ene-ga otroka, smo pridobili poznejšega gla-varja ene generacije. Da meni niso hribi španska vas, evo: Prva moja služba je bila v hribih na Goriškem, v vasi, ki ni bila zaznamovana niti na specialkah. (Bil bi morda še danes tam, da nisem dobesedno zbežal stradat v Trst eno le-to kot brezplačni volonter.) Šola je bila na samem in skozi špranje pada sem ob katedru gledal v kravji hlev in poslušal mukanje govedi. Ljudje na mi niso zapi-rali le duri, ampak so prihajali v šolo s sekiro v roki protestirat, če sem učenca obdržal po pouku v šoli. Tudi je bila šola tam popolnoma na samem. Bil sem mlad in idealen, pa sem hodil z dvema šoli odraslima mladenčima v bližnjo vas, kjer sem ustanovil pevski zbor; kolega v tisti vasi pa je našel tiralirsko igro. Res, da je bilo petje pri prvem nastopu grozno, (ljudje niso tam odra še nikoli videli), res, da ni igra dosegla svoj na-